

Realizacija ERASMUS+ Programa Beograd – Poznan 2017–2019.

Inicijativu za prijavu na prvi konkurs Evropske Komisije za Erasmus+ Program (Ključne akcije 1 za individualnu mobilnost) između programskih i partnerskih zemalja pokrenuli su 2015. godine prof. Michal Buchowski, upravnik Odeljenja za etnologiju i antropologiju Fakulteta za istorijske nauke Univerziteta Adam Mickiewicz u Poznanu i prof. Vesna Vučinić Nešković, koordinator za međunarodnu saradnju Odeljenja za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta, Univerziteta u Beogradu. Sredstva za saradnju odobrena su za period 2017–2019, i to u prvoj školskoj godini za jednog nastavnika i tri studenta Univerziteta u Beogradu, a u drugoj godini za po jednog nastavnika s oba univerziteta.

Priprema za realizaciju Erasmus+ razmene je bila kompleksna i dinamična. U njoj su pored akademskih koordinatora programa, prof. Bukowskog i prof. Vučinić Nešković, učestvovali i kolege zadužene za Erasmus+ program obe akademske institucije. Na strani Beograda, učestvovali su koordinatori s odeljenja, prof. Saša Nedeljković i prof. Slobodan Naumović, koordinator fakulteta Bojana Bursać Džalto i koordinator univerziteta Nikola Savić. Na strani Poznana, angažovali su se koordinatori odeljenja doc. Agata Hummel, doc. Malgorzata Kowalska i prof. Tomacz Branka, prodekan za međunarodne odnose Fakulteta za istorijske nauke prof. Rafal Witkowski, kao i administratori fakulteta i univerziteta Iwona Debska i Jagoda Jaskula.

Nakon obavljenog konkursa, pregleda dokumentacije i rangiranja koje je obavila komisija, na razmenu su upućena tri studenta Odeljenja za etnologiju i antropo-

logiju Filozofskog fakulteta u Beogradu, i to Sara Nikolić, studentkinja doktorskih studija, Anja Vujović i Petar Arsovski, studenti master studija. Svo troje studenata boravili su na Univerzitetu u Poznanu tri meseca, od kraja aprila do kraja jula 2018. godine, sa čim su stekli 20 ESPB bodova. Za to vreme njihov rad bio je posvećen terenskom istraživanju čije teme su proisticala iz tema kojima su se bavili na svojim doktorskim, odnosno master studijama.

Sara Nikolić, koja se u okviru svoje doktorske teze (uz mentorstvo prof. Ilika Erdei) bavi transformacijom kulture stanovanja na Novom Beogradu, želela je da iskoristi boravak u Poznanu da bi stekla komparativnu perspektivu života u modernističkom stambenom naselju izgrađenom posle Drugog svetskog rata, poznatom kao Nowe Miasto. Ovo naselje na desnoj obali reke Varte, koje zauzima trećinu sadašnje teritorije grada Poznana, izgradila je i danas njime upravlja Stambena zadruga „Omladinsko naselje”. Pored sličnosti u istorijatu i odlikama dva naselja, osnovu za poređenje predstavlja i bitka koja se vodi na frontu smene socijalističkog i kapitalističkog sistema kako u poljskom tako i post-jugoslovenskom prostoru. Ona podrazumeva intervencije nad arhitektonskim i urbanističkim nasleđem, ali se odnosi i na menjanje odnosa u domenu između planskog i investitorskog, privatnog i javnog. Inspirisana radovima Tima Ingolda i metodima senzorne etnografije, Sara je sa stanovnicima Nowe Miasta obavljala intervjue tokom šetnje kroz njihovo stambeno naselje. Na taj način sakupljala je priče sazidane od sećanja i značenja pojedinih trasa, mesta i objekata, važnih za odrastanje ali i današnji život svojih ispitanika. Na osnovu prikupljene građe sa sedam sta-

novnika naselja, nastala je interaktivna mapa dostupna na linku: <https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=11ewP-kOTQyJQxEixwak257WNnn1o7OSnE&ll=52.38417986213668%2C16.97076315000004&z=14>

Takve prakse detaljnog, etnografskog mapiranja otvaraju mogućnost razumevanja antropološkog mesta, zasnovanog na ljudskom iskustvu. To novo razumevanje ne odnosi se samo na način na koji su urbani prostori proizvedeni već ispituje na koji način oni figuriraju u iskustvu pojedinačnih i kolektivnih identiteta. Na osnovu ovog istraživanja, pored obaveza za ispunjavanje predmeta na doktorskim studijama, nastao je i naučni tekst pod naslovom „Off the Beaten Track: Ethnography and Urban Planning”, koji će u februaru biti objavljen u zborniku *Angažman 2*.

Anja Vujović je došla u Pozan sa definisanom temom svog master rada, koja je glasila „Organizacija rada, konceptualizacija kreativnosti i proces stvaranja i izvođenja umetnosti u skvotovima Beograda i Poznanja”. Njen plan je bio da sprovede istraživanje poznaskog skvota Razbrat kako bi ga uporedila sa već istraženom kolonijom Kvaka 22 u Beogradu. Osnovan 1994. godine okupacijom napuštenog kompleksa manjih preduzeća, Rozbrat je najstariji aktivni skvot u Poljskoj. Iako je na početku bio zamišljen kao stambeni projekat, ubrzo je zbog priliva velikog broja ljudi sa poznanjske aktivističke i umetničke scene poprimio politički karakter i postao sedište više organizacija, od kojih se posebno izdvaja Anarhistička federacija, na čijim se sastancima donose odluke o kolektivu. Kombinujući fenomenološki pristup Tima Ingolda i klasična fenomenološka razmatranja Kim Rogers i Paola Volontea pri analiziranju skvoterskih praksi, procesa okupiranja i korišće-

nja okupiranih prostora i svakodnevnog života u skvotovima, s izučavanjem kulturnih politika u kojima se prostori okupiraju i na koje predstavljaju odgovor, Anja je pokušala da stvori jedan iscrpan prizor skvotiranja i omogući razumevanje ove prakse koje bi sezalo dalje od pukog svođenja na politički čin, što su najčešća tumačenja ovog fenomena. Terensko istraživanje Anja je obavljala kroz posmatranje s učestvovanjem, intervjuisanje članova kolektiva i vizuelnim dokumentovanjem događaja. Građa sakupljena tokom istraživanja upotrebljena je za komparativnu analizu sa skvotom Kvaka 22 iz Beograda, sto je rezultiralo uspešnom odbranom rada u septembru 2018. godine, pod mentorstvom prof. Slobodana Naumovića.

Petar Arsovski, koji u okviru master studija proučava festivale elektronske muzike (uz mentorstvo prof. Dragane Antonijević), svoje terensko istraživanje usmerio je na Malta Festival Poznan. Osnovan 1991. godine kao Međunarodni festival Malta, ova manifestacija dobila je ime po veštačkom jezeru pored koga se prvobitno održavao sa fokusom na nekonvencionalne, lokalne pozorišne predstave, koje su odslikavale aktuelne političko-ekonomske transformacije u Poljskoj. U međuvremenu, festival je svoje scene izneo u javne prostore grada, stekao široku popularnost i finansijsku podršku na svim nivoima državne administracije. Uvršćen je u 12 festivala koji su dobili nagradu EFFE (Europe for Festivals, Festivals for Europe). Petar je detaljno pratio Malta festival koji je trajao deset dana, od 15. do 24. juna 2018, i uključivao 200 događaja na 40 lokacija, sa učešćem 637 umetnika i aktivista iz 17 zemalja. Festival danas ima veoma raznovrstan program, te uključuje teatar, muziku, igru, film, vizuelnu umetnost, radionice i javne debate, a

namenjen je uglavnom mladima i deci. Ovogodišnji moto festivala bio je „Skok w wiare” (eng. „Leap of faith”). Pozvani umetnici prezentuju svoja dela na zadati moto, a društveni radnici poput sociologa, antropologa ili kritičara umetnosti, kao i drugi gosti vode diskusije otvorene za posetioce. Najveći deo svog istraživanja Petar je proveo na Trgu slobode, glavnom gradskom trgu, i još nekoliko lokacija, gde je u početku posmatrao programske događaje, a zatim uzeo učešća kao volonter. Prikupljao je i festivalske materijale, kao što su flajeri, brošure, časopisi, javne izjave, video materijal, i pratio veb sajt i fejsbuk stranice. Obavio je više intervjuja s organizatorima, učesnicima, umetnicima, volonterima i posetiocima festivala. Istraživanje Malta festivala Poznan, Petru je omogućilo da stekne uvid u različite mehanizme i nivoe organizacije ovog festivala, kao i strategije propagiranja ideja organizatora. Analiza ovog kompleksnog događaja upućuje da je cilj Malta festivala bio konfrontiranje sa konzervativnim i religioznim vrednostima putem preispitivanja, kao i predočavanja savremenih vrednosti koje baštini Evropska Unija.

U razmeni nastavnika u okviru istog Erasmus+ programa učestvovala je prof. Vesna Vučinić Nešković. Njen boravak na Univerzitetu Adam Mickiewicz trajao je od 20. do 27. maja 2018. godine. U ovom periodu održala je tri obimna predavanja sa diskusijom, obavila konsultacije sa studentima, i pratila terensko istraživanje studenata sa Univerziteta u Beogradu. Teme predavanja na Odeljenju za etnologiju i antropologiju bile su: (1) The politics of global anthropological organizations: The making of the World Anthropological Union (WAU) from the perspective of World Council of Anthropological Associations (WCAA), (2) Ur-

gent anthropology (matters) in class: Two cases of urban unsettlement in Belgrade, i (3) Postsocialist revival of religious festivities in Montenegro.

Ovo je prilika da se zahvalimo našim domaćinima s Univerziteta Adam Mickiewicz, pre svega prof. Michalu Buchowskom, doc. Malgorzati Kowalskoj i prof. Rafału Witkowski, na odličnoj organizaciji razmene, velikoj brizi o studentima i toplom gostoprimstvu. Nadamo se uspešnoj saradnji i u budućnosti.

Prof. Vesna Vučinić Nešković
Akademski koordinator